

KARTA PRAW MIESZKAŃCA

Jako mieszkanka lub mieszkaniec gminy masz prawo wiedzieć o decyzjach mających wpływ na życie lokalnej wspólnoty. Możesz aktywnie występować o prawo do informacji, domagać się usprawnień w działaniu instytucji publicznych, wyrazić opinię lub sprzeciw wobec działań władz lokalnych.

Dowiedz się, jak to zrobić skutecznie wykorzystując prawo!

**Masz
GłOS**

Twoja gmina jest twoja

1. MASZ PRAWO DO INFORMACJI

Najważniejsze informacje (budżet gminy, uchwały rady miasta, zarządzenia burmistrza itp.) znajdziesz na stronie internetowej, w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP). Jeżeli brakuje tam informacji, których szukasz, możesz złożyć wniosek o ich udostępnienie. Mieszkańcy mają prawo do informacji publicznej i to oni we wniosku określają, w jakiej formie urząd ma udostępnić interesujące ich dokumenty np. protokoły sesji rady gminy, projekty uchwał, umów czy faktur. Może to być wydruk, skan, wersja elektroniczna przesłana na maila lub możliwość wglądu w dokumenty w urzędzie. Niektóre informacje, np. o przetargach organizowanych przez gminę muszą być zamieszczane na tablicach ogłoszeń w urzędach gmin oraz w mediach.

§ **PODSTAWA:** art. 61 Konstytucji RP oraz Ustawa o dostępie do informacji publicznej

2. MASZ PRAWO WSTĘPU NA SESJE RADY I SEJMIKU ORAZ POSIEDZENIA KOMISJI

Każdy mieszkaniec może przyjść na sesję rady i sejmiku. Dotyczy to także posiedzeń komisji rady gminy. Prawo mieszkańców do zabierania głosu podczas sesji rady i sejmiku czy posiedzeń komisji reguluje statut gminy lub statut województwa. Prawo udzielania głosu ma przewodniczący rady lub komisji.

§ **PODSTAWA:** art. 61 Konstytucji RP, Ustawa o dostępie do informacji publicznej oraz art. 11 b Ustawy o samorządzie gminnym

3. MASZ PRAWO NAGRYWAĆ SESJE RADY, SEJMIKU ORAZ POSIEDZENIA KOMISJI

Każdy ma prawo do nagrywania przebiegu posiedzenia rady i sejmiku oraz komisji i nie musi uzyskiwać w tej sprawie niczyjej zgody.

§ **PODSTAWA:** art. 61 Konstytucji RP oraz art. 11 b Ustawy o samorządzie gminnym

4. MASZ PRAWO SPOTKAĆ SIĘ Z WÓJTEM, BURMISTRZEM CZY PREZYDENTEM MIASTA

W każdym urzędzie gminy powinien zostać wyznaczony dzień i godziny spotkań, podczas których burmistrz/wójt/prezydent przyjmuje mieszkańców. Nie zawsze, zwłaszcza w dużych miastach, z mieszkańcami będzie mógł spotkać się osobiście, dlatego może upoważnić do spotkania inną osobę, np. swojego zastępcę lub sekretarza gminy. Jeśli podczas takiej rozmowy składasz skargę lub wniosek, możesz zażądać spisania protokołu. Na spotkanie możesz też przyjść z inną osobą (świadkiem).

5. MASZ PRAWO DO ROZMOWY Z RADNYM

W prawie każdej radzie gminy dyżury prowadzi przewodniczący rady. W wielu gminach wyznaczane są rotacyjne dyżury radnych, podczas których w wyznaczonych godzinach przyjmują oni interesantów. Wprawdzie nie ma prawnego wymogu organizowania dyżurów oraz udostępniania danych kontaktowych radnych, ale mają oni obowiązek utrzymywania stałego kontaktu z mieszkańcami i przedstawiania ich postulatów organom gminy, dlatego powinni udostępniać mieszkańcom swój adres e-mail lub numer telefonu.

§ **PODSTAWA:** art. 23 Ustawy o samorządzie gminnym

6. MASZ PRAWO WYRAZIĆ OPINIĘ

Możesz to robić uczestnicząc w konsultacjach społecznych. Polskie prawo przewiduje obowiązek konsultowania z mieszkańcami m.in. projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zmian granic

Interesuje Was jakie prawa mają mieszkańcy?

Chcecie działać?

Zgłoście się do akcji **MASZ GŁOS!**

- pomożemy Wam realizować inicjatywy lokalne
- mamy dla Was publikacje, szkolenia, wsparcie specjalistów
- poznacie działaczy z całej Polski – wymienicie się doświadczeniami i pomysłami!

gminy czy utworzenia sołectwa. W niektórych sprawach, np. nadawania nazw ulicom, konsultacje są fakultatywne i ich przeprowadzenie zależy od decyzji rady gminy. Szczegółowy tryb prowadzenia konsultacji regulowany jest uchwałą rady gminy. Jeśli uchwała nie przewiduje możliwości składania wniosków o konsultacje przez mieszkańców, każdy mieszkaniec nadal ma prawo wnioskować o przeprowadzenie konsultacji społecznych w trybie określonym w Kodeksie postępowania administracyjnego. Opinie wyrażone przez mieszkańców podczas konsultacji mogą, ale nie muszą zostać uwzględnione przez organ zatwierdzający ich wyniki.

§ **PODSTAWA:** art. 4, 5 i 35 Ustawy o samorządzie gminnym, art. 11, 17 i 18 Ustawy o planowaniu przestrzennym oraz Dział VIII Kodeksu postępowania administracyjnego

7. MASZ PRAWO ZŁOŻYĆ WNIOSEK

Sugestie zmian i usprawnień w działaniu urzędu można składać w postaci wniosków. Dotyczy to również budżetu, innych kwestii finansowych oraz inwestycyjnych. Na taki wniosek urząd ma obowiązek odpowiedzieć w ciągu miesiąca.

§ **PODSTAWA:** art. 63 Konstytucji RP oraz art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego

8. MASZ PRAWO ZGŁOSIĆ SKARGĘ

Przedmiotem skargi mogą być wszelkiego rodzaju niedociągnięcia lub błędy po

stronie urzędników czy władz samorządowych. Skargi możesz składać do różnych organów, w zależności od tego, kogo dotyczy. Przykładowo, na działania lub zaniechania urzędników gminnych możesz poskarżyć się do ich przełożonego, czyli wójta/burmistrza/prezydenta. Na wójta/burmistrza/prezydenta możesz poskarżyć się do rady gminy, natomiast na radę gminy do wojewody. Urząd ma obowiązek odpowiedzieć w ciągu miesiąca. Od rozstrzygnięcia skargi nie możesz odwołać się do sądu, możesz jednak złożyć skargę będącą wyrazem niezadowolenia z rozpatrzenia poprzedniej skargi.

§ **PODSTAWA:** art. 63 Konstytucji RP oraz art. 227 Kodeksu postępowania administracyjnego

9. MASZ PRAWO ODWOŁAĆ SIĘ DO SĄDU

Jeśli decyzje władz dotyczą bezpośrednio Twoich praw lub nakładają na Ciebie dodatkowe obowiązki, przysługuje Ci prawo zwrócenia się do sądu administracyjnego o sprawdzenie, czy wydane postanowienia są zgodne z prawem. Możesz również, po wcześniejszym wezwaniu do usunięcia naruszenia prawa, zaskarżyć uchwałę rady gminy, jeśli narusza ona Twój interes prawny czy uprawnienie.

§ **PODSTAWA:** art. 45 Konstytucji RP oraz Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, art. 101 Ustawy o samorządzie gminnym

10. REFERENDUM LOKALNE

W wyjątkowych przypadkach można rozważyć lokalne referendum. Referendum może być tematyczne – w konkretnej sprawie lub odwoławcze – w sprawie przedterminowego odwołania rady gminy/miasta lub wójta/burmistrza/prezydenta. Aby je przeprowadzić, należy zebrać podpisy 10% dorosłych mieszkańców gminy. Warto jednak mieć świadomość, że referendum to środek wyjątkowy i przed jego zastosowaniem warto wykorzystać inne wyżej przedstawione możliwości.

§ **PODSTAWA:** Ustawa o referendum lokalnym

Akcja **MASZ GŁOS** to ogólnopolska inicjatywa, która wspiera mieszkańców w działaniach na rzecz ich najbliższego otoczenia. Od 2006 roku pomagamy osobom z całej Polski wprowadzać zmiany, współpracować z władzami i angażować innych do działania.

Udowadniamy, że wszyscy możemy mieć wpływ na to, co dzieje się na naszym podwórku, w gminie i powiecie.

Jeżeli masz pomysł na zmianę, chcesz działać i mieć wpływ na życie Twojej lokalnej społeczności, dołącz do akcji!

Więcej informacji znajdziesz na stronie

www.maszglos.pl

oraz na naszym profilu na Facebooku

www.facebook.com/maszglos

Skontaktuj się z nami:

Fundacja im. Stefana Batorego

tel. 22 536 02 62

maszglos@batory.org.pl

Publikacja powstała w ramach Pracowni Samorządowej – projektu Fundacji Batorego współfinansowanego przez Open Society Foundations.

Organizator akcji

Masz Głos

FUNDACJA
BATOREGO